

міжцивілізаційної взаємодії та їх впливу на міжнародне право та міжнародну безпеку. Водночас, наявність таких перспективних для дослідження напрямків говорить про те, що роботи Ф.Конечного в цілому залишаються актуальними, а його наукові висновки можуть служити відправною точкою для нових праць дослідників міжнародних відносин та міжнародного права XXI століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фліссак К.А. Європейські орієнтири диверсифікації економічної дипломатії України. *Економічний часопис-XXI*. 2015. №. 5-6. С. 11-14.
2. Huntington, Samuel P. *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New York, NY: Simon & Schuster. 2011.
3. Skoczyński J. *Koneczny. Teoria cywilizacji*. Seria: *Filozofia polska XX wieku*. Wydawnictwo: IFiS PAN, 2003. 356 s.
4. Zabieglik S. *Feliksa Konecznego teoria cywilizacji*. *Toruński Przegląd Filozoficzny*. 2003. 5/6. S. 109-128.
5. Фліссак К.А. Німецька модель виходу країни із економічної і соціальної кризи. *Економічний часопис-XXI*. 2010. №. 11-12. С. 27-32.

УДК 336.22:341.3

Cisowska-Sakrajda E.

*доктор права, Інститут Юридичних Наук
Akademia Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie*

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ПОДАТКОВИХ ПИТАННЯХ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

Питання міжнародної співпраці та механізму взаємної допомоги у стягненні податків саме по собі надзвичайно складне в кожному його аспекті (суб'єктному, предметному, щодо принципів і порядку реалізації, сили обов'язковості та ефективності міжнародного регулювання тощо) та

багатопланове. Воно ускладнюється ще більше, коли на території однієї з держав-учасниць співпраці, як у випадку України – ведуться військові дії у зв'язку з агресією або анексією її території третьою державою – тобто Російською Федерацією. Важливим є розгляд територіальної сфери застосування та реалізації формально чинної міжнародної угоди – як стосовно анексії Автономної Республіки Крим, так і території України, охопленої військовими діями з 2022 року.

Наразі Україна завершила сімдесяти двосторонніх та багатьох багатосторонніх угод, укладених Україною, в тому числі: Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Польща про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень [1] та Страсбурзька конвенція про допомогу в податкових справах [2, 3].

Питання дії міжнародних договорів та «територіальної» ефективності міжнародних договорів у період ведення воєнних дій на території однієї з держав у доктрині міжнародного права не має однозначного тлумачення та зазнає еволюції. Деякі автори вважають, що виникнення збройного конфлікту *ipso facto* не призводить до припинення або призупинення дії договору (конвенції, трактату) між державами-сторонами конфлікту [4, с. 458 – 460, 5, с. 144]. Інші зазначають, що «договори, які регулюють мирні відносини та призначені для мирного часу, у період війни підлягають призупиненню, а деякі з них унаслідок війни можуть припинити свою дію», однак, як правило, це врегульовується *ex post* мирними договорами [6, с. 91]. Наразі переважає погляд, особливо щодо багатосторонніх договорів, згідно з яким у період збройного конфлікту вони, як правило, не припиняють своєї дії, а лише призупиняється їх застосування між державами, що перебувають у стані війни. Після відновлення миру такі договори знову підлягають застосуванню. Водночас двосторонні договори, які регулюють мирні відносини, зазвичай або припиняють свою дію, або рішення щодо їх

припинення чи збереження чинності залишається на розсуд держав-переможців [6, с. 91 – 92, 7, пункт 2.4.2.].

Отже, з формально-правової точки зору фактична втрата контролю над частиною державної території не призводить автоматично до «скасування» обов'язкової сили (чинності) договору, який регулює систему взаємної допомоги у податкових справах, а також до трансформації співпраці держав у цій сфері. Такі договори зазвичай містять положення про припинення їх дії шляхом направлення дипломатичної ноти або вчинення іншого відповідного акта держави.

Водночас практика міжнародних відносин відрізняється від змісту двосторонніх договорів. Конфліктна ситуація між державами не є нейтральною для фактичної «чинності» договорів та їх реалізації. Вона також впливає на співпрацю цих держав із третіми державами — погіршуючи їх фінансове становище внаслідок ускладнення взаємної допомоги у податкових справах.

Двостороння польсько-українська податкова угода діє - відповідно до її положень - на всій території обох держав [1, ст. 3 пункт 1]. Тоді як ратифікуючи Страсбурзьку конвенцію, Україна не скористалася можливістю визначити територію або території, на яких застосовується конвенція (2, ст. 29, пункт 1). В офіційних доступних реєстрах договорів Ради Європи немає запису про те, що Україна подала спеціальне територіальне обмеження (наприклад, що конвенція мала б діяти лише на частині території України або лише на окремих територіях). Території України, охоплені воєнними діями, а також Кримський півострів становлять територію, на яку поширюється дія цих угод. Конституція України у цьому аспекті не зазнала змін (8, ст.133, другий абзац, та розділ X). Кримський півострів є невід'ємною частиною території України, а Автономна Республіка Крим – її адміністративною одиницею, окупованою Російською Федерацією і фактично залишаються поза українською адміністрацією.

Отже, обидва міжнародні договори з правової точки зору діють на всій території України – зокрема на території Автономної Республіки Крим та на територіях поза лінією ведення воєнних дій. Теоретично, таким чином, суб'єктний обсяг взаємної допомоги охоплює також платників податків, які перебувають на території Кримського півострова. Окремим питанням залишається їхнє ефективне та результативне виконання договорів.

Забезпечити ефективне виконання ці податкових договорів на території Автономної Республіки Крим неможливо через фактичну втрату Україною фактичного територіального суверенітету. Насправді ці договори на цій території не виконуються. Це означає неофіційне та фактичне «призупинення» їх обов'язкової сили.

З іншого боку, що очевидно та зрозуміло, податкове співробітництво з Російською Федерацією, через її агресію проти України, було припинено. Податкову угоду з державою-агресором було денонсовано, і вона втратила чинність з 1 січня 2023 року [9]. А денонсацію митної угоди з державою-агресором схвалено урядом України та вона перебуває у процесі формального оформлення [10].

ЛІТЕРАТУРА

1. Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Польща про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень, Дата підписання: 12.01.1993 р., Дата набуття чинності для України: 11.03.1994.
2. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах укладена 25.01.1988 року, з урахуванням змін, внесених відповідними протоколами.

3. Закон України про ратифікацію Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2009. № 15.
4. Wyrozumska A. Umowy międzynarodowe. Teoria i praktyka. Warszawa. 2006.
5. Barcik J., Srogosz T. Prawo międzynarodowe publiczne. Warszawa. 2019.
6. Góralczyk W. Prawo międzynarodowe publiczne w zarysie. Warszawa. 1998.
7. Cisowska-Sakrajda E. Wdrożenie systemu wzajemnej pomocy w dochodzeniu wierzytelności podatkowych i innych należności publicznych.
8. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996, № 30.
9. Про денонсацію Угоди між Урядом України та Урядом Російської Федерації про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та запобігання ухиленню від сплати податків. Закон України № 2277-IX від 22.05.2022 р.
10. Про припинення дії Угоди між Урядом України та Урядом Російської Федерації про співробітництво та взаємодопомогу у митних справах. Постанова Кабінету Міністрів України № 559 від 16.05.2025 р.

УДК 341.231.14:004.738.5

Чечота Ю.А.

*студентка четвертого курсу навчально -наукового інституту міжнародних відносин ім. Б.Д.Гаврилишина
Західноукраїнський національний університет*

Науковий керівник:

Поперечна Г.М.

*Д.філ.(право), доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права
Західноукраїнський національний університет*

ТЕХНОЛОГІЇ КОНТРОЛЮ НАД ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ (СОЦІАЛЬНІ РЕЙТИНГИ, МАСОВЕ СТЕЖЕННЯ) ЯК ЗАГРОЗА МІЖНАРОДНОМУ ПРАВУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Технології контролю над громадянським суспільством з часом стали невід'ємною складовою внутрішньої політики багатьох держав. Їх широке